

Forslag fra Danske Bioanalytikere til imødegåelse af den kritiske lægemangel i Danmark

18. maj 2021

Den teknologisk udvikling indenfor laboratorie- og testområdet betyder, at flere test og laboratorieanalyser kan rykkes ud i det borgernære sundhedsvæsen; bl.a. til almen praksis. Allerede i dag eksisterer der en model for kvalitets sikring af test og laboratoriearbejde i almen praksis via en regional laboratoriefaglig konsulentordning knyttet til almen praksis og overenskomsten mellem PLO og Danske Regioner. Der er således en struktur at bygge videre på. Med nedenstående anbefalinger vurderer Danske Bioanalytikere, at det er muligt fortsat at styrke det borgernære sundhedsvæsen i en tid med lægemangel; samtidig med at kvalitet og service vil være i top.

- **Anbefaling 1: Ansættelse af mere praksispersonale**

Ansættelse af mere praksispersonale til at aflaste de praktiserende læger vil kunne frigive tid til den lægefaglige kerneopgave. Derved vil man kunne imødegå og reducere udfordringerne med de begrænsede lægeressourcer mange steder i landet. Automatreaktionen kan ofte være at tænke, at sygeplejersker eller sosu-assistenten er universalløsningen. Men i mange tilfælde kan andre faggrupper være en endnu bedre hjælp for lægen.

Mere praksispersonale kan udover de ekstra sæt hænder også være en kvalitetsmæssig styrkelse af almen praksis. Dette særligt hvis der tænkes fagligt bredt, hvor lægen forholder sig til, om det er en bioanalytiker, sygeplejerske eller lægesekretær, som det enkelte lægehus vil kunne få mest gavn af. Det gælder derfor om målrettet at vælge den type praksispersonale, som kan det, der er brug for, bedst. Er behovet hjælp til prøvetagning, analysering, kronikermånering/-rådgivning eller generel laboratoriefaglig ekspertise, vil en bioanalytiker typisk være det bedste valg.

- **Anbefaling 2: Opgrader lægehusene til større enheder med eget laboratorium og en bred vifte af kompetent, praksispersonale**

Udviklingen indenfor almen praksis går i retning af større lægehuse/sundhedscentre. Ud fra et kvalitetsmæssigt synspunkt er det en god ting, da det i større lægehuse i endnu højere grad er muligt at indtænke en bred repræsentation af praksispersonale til at aflaste lægen. Endvidere gør større lægehus det

økonomisk lettere at etablere eget minilaboratorium, hvilket giver lægeklinikken et kvalitetsmæssigt og servicemæssigt løft.

- Større lægehuse med eget laboratorium og en (eller flere) bioanalytiker(e) ansat kan i mange tilfælde give patienten et prøvesvar, inden denne har forladt lægehuset (dette er allerede praksis i eksisterende lægeklinikker med eget laboratorium). Lægen slipper således for at sende prøven ind til sygehuslaboratoriet, og patienten kan få prøvesvaret trykt og hurtigt overleveret af eget læge, hvor lægen kan forklare betydningen af svaret samt bistå med støtte ved kritisk, negativt prøvesvar.

- **Anbefaling 3: Brug af mobile bioanalytikere**

Mobile bioanalytikere kan med fordel i større omfang anvendes til udkørende blodprøvetagning hos borgere i eget hjem samt på plejehjem. Prisen på blodprøvetagning via mobile bioanalytikere er betydeligt lavere end prisen for en blodprøve taget ved sygebesøg af den praktiserende læge. Der spares således både sundhedskroner og lægetid. Da netop blodprøvetagning er en af bioanalytikernes specialkompetencer, er kvaliteten mindst lige så høj, som havde en læge udført opgaven.

- **Anbefaling 4: Udnyt i højere grad moderne teknologi; eks. muligheden for mobile laboratorier**

Meget af det arbejde, der for få år siden krævede adgang til et hospitalslaboratorie kan i dag klares i eller tæt på borgerens eget hjem. I Køge og Solrød havde man for få år siden et pilotprojekt, hvor en "laboratoriebus" kørte ud til borgerne, når den blev rekvireret af en læge. Erfaringerne fra projektet var positive.

- Alle ydernumre have rekvireret den.
- Borgerne var glade for hurtige svar og for at slippe for transport og potentielt, unødigt indlæggelse (da borgere i flere tilfælde kunne hjælpes på stedet).

dbio vil foreslå, at der arbejdes for etableringen af mobile laboratorier, der kan sættes ind i områder med tynd lægedækning.

- En laboratoriebus ville kunne rekvireres af den praktiserende læge eller sygehuset og bemandedes af en sygeplejerske og bioanalytiker, hvor disse i dialog med lægen (over telefon/mail) hurtigt kan undersøge og i mange tilfælde behandle borgerne på stedet.
- Lægen ville få et "specialiseret team på hjul" stillet til rådighed, som har det nødvendige udstyr til at undersøge og analysere prøvesvar hos borgerne. På den måde vil en læge kunne dække et stort geografisk område, uden at hverken borgere eller den praktiserende læger behøver at flytte sig.

- **Anbefaling 5: Udvid specialuddannelsen i borgernær sygepleje til at indbefatte andre, relevante faggrupper.**

I 2018 blev der etableret en specialuddannelse for sygeplejersker i borgernær sygepleje. Tanken bag uddannelsen var et ønske om at styrke indsatsen for det stadigt stigende antal borgere med kronisk sygdom, samt imødekomme at patienter i højere grad skal hjælpes borgernært i fremtiden.

Idéen med en specialuddannelse målrettet det borgernære sundhedsvæsen er god. Uddannelsen mangler bare at tage højde for, at der er brug for andet end sygeplejersker i det borgernære sundhedsvæsen.

dbio vil anbefale at udvide uddannelsen til at inkludere alle de sundhedsfaglige grupper, som der er brug for i almen praksis, kommunerne mv. Dette vil styrke kvaliteten af sundhedsydelse lokalt samt give bedre muligheder for aflastning af almen praksis.

Anbefaling 6: Forbeholdt virksomhed til udførelse af blodprøvetagning

Hjemmesygeplejersker fik i 2020 tildelt midlertidigt, forbeholdt virksomhed til at kunne stå for kapilær- og venøs blodprøvetagning, anlæggelse af katetre mv. Da netop blodprøvetagning er et af bioanalytikernes specialkompetencer, og opgaven typisk udføres af bioanalytikere, kan det med fordel overvejes at tildele bioanalytikere forbeholdt virksomhed på området. Man ville herved gøre arbejdet i almen praksis mere smidigt, idet de praktiserende læger formel ikke behøver at godkende, når en bioanalytiker tager en blodprøve i klinikken.